

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/41555,IPN-wszczal-sledztwo-w-sprawie-zbrodni-popełnionych-w-niemieckim-obozie-Gross-Ro.html>
28.02.2026, 20:19

IPN wszczął śledztwo w sprawie zbrodni popełnionych w niemieckim obozie Gross Rosen

30 sierpnia 2017 r. Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu we Wrocławiu podjęła śledztwo w sprawie zbrodni popełnionych w latach 1940-45 na terenie niemieckiego obozu koncentracyjnego Gross Rosen.

Śledztwo dotyczy też jego podobozów: w Funfteichen (Miłoszyce), Ratowicach (Rattwitz), Breslau I i II, w Aslau, w Bunzlau I i II (Bolesławiec), w Niesky (Nisko), w Arbeitslager Breslau-Lissa, w Sieczce (Schätzke) i Bukolewie (Kurzbach) pow. Milicz, w Wałbrzychu i okolicy, w obozie pracy w Nowej Rudzie oraz Kunnsdorf, Endmannsdorf i obozów Zillertal i Cunnersdorf w Wizowie (Wiesau) pow. Bolesławiec, w Halbau (Iłowa pow. Żagań), w Goerlitz (Zgorzelec), w Langenbielau (Bielawa) w Pampitz (Pępice) pow. Brzeg, w Skąleczynie Średnim pow. Kłodzko, w Bautzen (Budziszyn), w Hundsfeld (Wrocław Psie-Pole), w Treskau (Owińska), w Namslau (Namysłowie), w Grulich, w Trzebieiniu k/Bolesławca, w Neisse (Nysie), w Graffenert (Gorzanowie, pow. Bystrzyca Kłodzka), w Birnbaumel (Gruszczyce), w Lieben (Lubień pow. Legnica), w Falkenberg, Gellenau, Kaltenbrum, Kaltwasser i Marzdorf, w Kenigszelt (Jaworzyna Śląska), w Görlitz-Obermülle (Zgorzelec), w Dyhernfurth I, Dyhernfurth II (Brzeg Dolny) i Arbeitslager Walddenburg oraz w czasie ich ewakuacji, gdy doszło do zabójstw cywilów i jeńców wojennych i znęcania się nad nimi.

Obóz powstał w 1940 roku na terenie ówczesnej Rzeszy Niemieckiej - w Gross Rosen, (dziś - Rogoźnica), oddalonej 60 km od Wrocławia. Początkowo stanowił on filię KL Sachsenhausen. Umieszczani w obozie więźniowie wykonywali pracę w miejscowym kamieniołomie granitu. Jak wynika z dokumentacji obozowej, pierwszy transport więźniów przybył do Gross Rosen 2 sierpnia 1940 roku. Całkowita ewakuacja obozu nastąpiła w początkach 1945 roku, w obliczu zbliżającego się frontu. Miała tragiczny przebieg, bowiem z zimna, głodu, wycieńczenia oraz w wyniku egzekucji zginęły tysiące więźniów.

Warunki życia w obozie, takie jak: prymitywne baraki, brak bieżącej wody czy kanalizacji, ciężka, wielogodzinna praca w kamieniołomie, głodowe racje żywnościowe, brak należytej opieki lekarskiej, maltretowanie i terroryzowanie więźniów, zarówno przez załogę SS, jak i więźniów funkcyjnych, powodowały dużą śmiertelność. Gross-Rosen był postrzegany jako jeden z najcięższych obozów koncentracyjnych.

W 1944 r. nastąpiła rozbudowa obozu. Powstały jego filie, których liczbę szacuje się na ok. 100. Zlokalizowane były na terenie Dolnego Śląska, Sudetów i Ziemi Lubuskiej. Do największych należały: Fünfteichen w Jelczu, cztery obozy we Wrocławiu (Breslau), Dyhernfurth w Brzegu Dolnym, Landeshut w Kamiennej Górze oraz zespół obozów Riese w Górach Sowich.

W obozie macierzystym i filiach więziono łącznie 125 tys. więźniów, głównie Polaków, Rosjan i Żydów. Pozbawiono w nim życia ok. 40 tys. osób.

W toku śledztwa uzyskano dane dotyczące byłych więźniów obozu koncentracyjnego Gross Rosen i jego filii oraz dane funkcjonariuszy i więźniów funkcyjnych. Głównym celem śledztwa jest ustalenie pełnej listy pokrzywdzonych oraz zweryfikowanie danych funkcjonariuszy i więźniów funkcyjnych, pełniących służbę w obozie głównym i jego filiach; ustalenie żyjących sprawców zbrodni i pociągnięcie ich do odpowiedzialności karnej.

Poczynione zostaną także ustalenia dotyczące zasad organizacji i funkcjonowania KL Gross Rosen i jego filii, okoliczności pozbawienia życia więźniów, pełnej liczby ofiar, systemu pracy przymusowej, eksperymentów paramedycznych i doświadczeń na więźniach oraz okoliczności dotyczących likwidacji obozu.